

Κ. Παπαδημητρίου
Παρατηρήσεις: Με το
ξενωντισμό κέντρο Δεο συμφωνώ.

Κώστας Σκανδαλίδης
Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 2002

28-1-02

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η εμπειρία

Με πολύχρονη υστέρηση στην Ελλάδα άρχισε η εφαρμογή στοιχειώδους πολιτικής για την Πολιτική Προστασία

Τα προβλήματα :

- Ξεπερασμένα σχέδια πολιτικής άμυνας
 - Μηχανισμός – ψυγείο ΠΣΕΑ
 - Αποσπασματική αντιμετώπιση ξεχωριστά για κάθε γεγονός και είδος καταστροφής
(σεισμός – πυρκαγιά – πλημμύρα – χιονόπτωση – καύσωνας – κατολίσθηση – ξηρασία)
 - Ελλιπής χρηματοδότηση
- Φθάσαμε στον Νόμο του '95 για την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Οι τελευταίες εξελίξεις

- Πολλαπλασιασμός και διεύρυνση του αντικειμένου (χημικό ατύχημα – διατροφική κρίση – βιοτρομοκρατία)
- Προσαρμογή στην ένταση των φαινομένων που διαρκώς οξύνεται
- Σχεδιασμός για πρώτη φορά στοιχειώδης
π.χ φωτιά – σεισμός – πλημμύρες
- Μηχανισμός αποκατάστασης

Τον τελευταίο χρόνο

- Έχουμε εισαγάγει την πρόβλεψη, την προετοιμασία, την ενημέρωση
- Έχουμε καταστήσει περίπου αυτόματο το μηχανισμό αποκατάστασης

Τα ερωτήματα που πρέπει να βρούν απάντηση

Η τελευταία χιονοθύελλα ανάδειξε όλες τις πλευρές του προβλήματος :

- ποιος παίρνει την απόφαση την ώρα της κρίσης
- αν συντονίζεται επαρκώς ο μηχανισμός
- αν εφαρμόζονται ή όχι οι αποφάσεις κι αν αποδίδονται ευθύνες
- αν ο αριθμός και το είδος των μέσων είναι επαρκή και αν η διασπορά τους είναι η κατάλληλη
- αν οι υποδομές μπορούν να αντέξουν το μέγεθος μιας φυσικής καταστροφής
- αν υπάρχει πρόβλεψη και σχεδιασμός
- ποιος ενημερώνει υπεύθυνα τους πολίτες και τους συμβουλεύει τι πρέπει να κάνουν κάθε φορά
- αν υφίστανται ή είναι επαρκείς κυρώσεις στους μηχανισμούς ή τους πολίτες που δεν συμμορφώνονται

- αν αξιοποιούνται η όχη η γνώση, οι μέθοδοι, οι διεθνείς εμπειρίες
- αν η πολιτική της αποκατάστασης που ξεκινά συνήθως με ένταση και απόφαση ολοκληρώνεται και με ποιους ρυθμούς και σε ποιο χρόνο.

Η αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας τόσο ως προς την πολιτική και τα μέσα όσο και ως προς το θεσμικό – νομοθετικό πλαίσιο οφείλει να απαντά ακριβώς σ' αυτά τα ερωτήματα με τρόπο πειστικό και επαρκή.

❖ Τα πέντε επάλληλα χρονικά σημεία που συνιστούν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση στο πρόβλημα

- 1° ο Σχεδιασμός
- 2° η Προετοιμασία
- 3° η Κινητοποίηση
- 4° η Διαχείριση της Κρίσης
- 5° η Αποκατάσταση

❖ Ο Σχεδιασμός

1. Απαιτείται ολοκληρωμένος Εθνικός Σχεδιασμός στην πολιτική αντιμετώπισης κάθε φυσικής καταστροφής

- Ο ετήσιος εθνικός σχεδιασμός που η αρμόδια Διϋπουργική Επιτροπή υπό τον ΥΠΕΣΔΔΑ και με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων Υπουργών εκπονεί κάθε Σεπτέμβριο για τον επόμενο χρόνο συμπεριλαμβάνει :
 - ~ Τον ετήσιο Προϋπολογισμό της Γεν. Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και τους Προϋπολογισμούς του κάθε Υπουργείου χωριστά καθώς και των έργων που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα
 - ~ Την πολιτική προμηθειών των αναγκαίων μέσωσ
 - ~ Τον Απολογισμό του κυβερνητικού έργου ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση των συνεπειών και τις διαδικασίες αποκατάστασης
- Ο εθνικός σχεδιασμός παρουσιάζεται στη Βουλή και συζητείται στην Ολομέλεια του Κοινοβουλίου στον Οκτώβριο εντασσόμενος στην διαδικασία διαμόρφωσης του Κρατικού Προϋπολογισμού
- Η Διϋπουργική Επιτροπή παρακολουθεί την υλοποίηση του σχεδιασμού από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο και συντονίζει ανθρώπινο δυναμικό και μέσα για το έργο της αποκατάστασης των ζημιών από καταστροφές μεγάλης έντασης
- Τον σχεδιασμό εισηγείται στην Διϋπουργική Επιτροπή η Επιτροπή Συντονισμού Πολιτικής Προστασίας.

2. Διευρύνεται το περιεχόμενο της Πολιτικής Προστασίας

- Ο σκοπός διευρύνεται ώστε να μπορεί να καλύψει και τεχνολογικές καταστροφές σε επίπεδο βιολογικών, χημικών, πυρηνικών και λοιπών συμβάντων

- Αντιδιαστέλλεται η ειρηνική από την πολεμική περίοδο, η πολιτική προστασία από την πολιτική άμυνα της οποίας ο σχεδιασμός παραμένει στα ΠΣΕΑ
- Τα μέτρα πολιτικής προστασίας περιλαμβάνουν δράσεις πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης αλλά και συντονισμού και αποκατάστασης των ζημιών.

3. Οριοθετείται το αντικείμενο και το επίπεδο της παρέμβασης ώστε να καταστούν διακριτές οι αρμοδιότητες και να γίνουν πιο αποτελεσματικές οι παρεμβάσεις.

Οι έννοιες «επιστράτευση», «επίταξη», αντικαθίστανται από την «κινητοποίηση Πολιτικής Προστασίας» και τις διαβαθμίσεις της ανάλογα με το επίπεδο των φυσικών καταστροφών.

- γίνεται διάκριση της φυσικής καταστροφής σε
 - ~ γενική
 - ~ περιφερειακή μεγάλης ή μικρής έντασης
 - ~ τοπική μεγάλης ή μικρής έντασης
 και προσδιορίζεται αναλόγως το επίπεδο της κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας καθώς και η διάθεση και διασπορά των μέσων
- οριοθετείται η αρμοδιότητα των εκτελεστικών οργάνων αντίστοιχα Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας – Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας – Νομάρχης - Δήμαρχος και διαχωρίζεται από τα συντονιστικά
- προσδιορίζονται σε κάθε επίπεδο τα συντονιστικά όργανα και αναγράφονται αναλυτικά οι αρμοδιότητές τους
 - ~ Συντονιστικό Κεντρικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (με συμμετοχή των αρμόδιων Υπουργών ή Υφυπουργών ή Γεν. Γραμματειών των Υπουργείων)
 - ~ Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (διευρύνεται η σύνθεσή του)
 - ~ Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (θεσμοθετείται πρώτη φορά σε επίπεδο Δήμου)

4. Θεσμοθετείται για πρώτη φορά το διακριτό των φάσεων :

- Της προετοιμασίας των δυνάμεων της Πολιτικής Προστασίας της χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών
- Της κινητοποίησης της Πολιτικής Προστασίας βάσει επιστημονικών στοιχείων ενόψει απειλούμενου κινδύνου καταστροφής και
- Του συντονιστικού έργου της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στο σύνολο των δράσεων για την αντιμετώπιση των καταστροφών κατά τη διάρκεια εκδήλωσης των φαινομένων

5. Ενισχύεται η κεντρική και οι περιφερειακές δομές του Κράτους για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων Πολιτικής Προστασίας.

Δημιουργείται κατηγορία ειδικευμένων στελεχών που αφού εκπαιδευτούν κατάλληλα, σχεδιάζουν, διαχειρίζονται και εφαρμόζουν τις πολιτικές σε κάθε επίπεδο

- Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αποκτά Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας και δημιουργούνται οργανικές μονάδες Πολιτικής Προστασίας σε Υπουργεία και Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας
- Σε περίοδο κινητοποίησης μπορεί να συγκροτεί μονάδες άμεσης επέμβασης και κλιμάκια ειδικών ή να κινητοποιεί πολίτες με ειδικές γνώσεις ή τεχνικά μέσα μαζί με τους χειριστές τους.
- Σε κάθε Περιφέρεια συνιστάται Δ/ση Πολιτικής Προστασίας στην οποία υπάγονται τα τμήματα : Σχεδιασμού – Πρόληψης και Αντιμετώπισης - Αποκατάστασης και προβλέπονται τρεις (3) νέες οργανικές θέσεις μονίμων υπαλλήλων ΠΕ από σχετικούς κλάδους.
- Σε κάθε Νομό συνιστάται αντίστοιχα αυτοτελές γραφείο Πολιτικής Προστασίας που υπάγεται στο Νομάρχη και προβλέπεται μία (1) νέα οργανική θέση.
- Σε κάθε Δήμο άνω των 10,000 κατοίκων και στο πλαίσιο της υφιστάμενης οργανικής διάρθρωσης, ιδρύεται γραφείο Πολιτικής Προστασίας που υπάγεται στο Δήμαρχο, ενώ στους μικρότερους Δήμους την ευθύνη έχει ο Δήμαρχος ή ο αρμόδιος αντιδήμαρχος.

❖ *Η Προετοιμασία*

Η προετοιμασία και οι πολίτες που την υλοποιούν στηρίζονται στο τετράπτυχο :
Περισσότερη γνώση – καλύτερη πρόγνωση – μεγαλύτερη κινητοποίηση – διεθνής συνεργασία

1. Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας

Ιδρύεται με τη μορφή ΝΠΔ και έχει σκοπούς την επιστημονική και εφαρμοσμένη έρευνα στο χώρο της Πολιτικής Προστασίας

- Την εκπόηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη δημιουργία ειδικευμένων στελεχών που υλοποιούνται μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης
- Συγκροτεί Επιστημονικά Συμβούλια ή Θεματικές Επιτροπές
- Οργανώνει τις διεθνείς ανταλλαγές και σχέσεις της χώρας στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας
- Εκπονεί σχέδια και προγράμματα δράσεων που τίθενται στη διάθεση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

2. Ιδιαίτερο βάρος αποκτά η Πρόβλεψη και η Ετοιμότητα για την Πολιτική Προστασία

Αναπτύσσονται μηχανισμοί προειδοποίησης, ενημέρωσης και ετοιμότητας για κάθε φυσική καταστροφή σε τρία επίπεδα :

α. Οργάνωση Υπηρεσιών Πρόγνωσης

- Με βάση τα προειδοποιητικά φαινόμενα όπου υπάρχουν (π.χ πρόβλεψη μετεωρολογικής υπηρεσίας για καταιγίδα ή χιονόπτωση ή καύσωνα, υψηλές θερμοκρασίες και ξηρότητα αέρα για δασικές πυρκαγιές) γίνεται η προετοιμασία και η πρόγνωση για το πότε και που θα εκδηλωθεί το φαινόμενο
- Όπου δεν υπάρχουν βραχυπρόθεσμες ενδείξεις γίνονται σχέδια ή ασκήσεις ετοιμότητας

β. Ανάπτυξη Επιχειρησιακών Σχεδίων

- Η Γεν. Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας σε συνεργασία με τους αρμόδιους κυβερνητικούς και κρατικούς φορείς εκπονεί Επιχειρησιακά Σχέδια Δράσης για κάθε φυσική καταστροφή για όλες τις φάσεις της εκδήλωσης της (σεισμός – πλημμύρα – δασική πυρκαγιά – χιονόπτωση – καύσωνα – κατολίσθηση – ξηρασία – χημικό ατύχημα – βιοτρομοκρατία)
- Δημιουργείται γι' αυτό το σκοπό σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο πληροφοριακό σύστημα, μια βάση δεδομένων, έτσι ώστε η διασπορά δυνάμεων και μέσων να υπακούει στις προτεραιότητες των κρίσιμων και νευραλγικών σημείων.

γ. Ανάπτυξη Επικοινωνιακού Σχεδιασμού

- Ενιαιοποίηση του κέντρου ενημέρωσης και επικοινωνίας στο χώρο της πολιτικής προστασίας
- Έκδοση Συμβουλευτικού Οδηγού για κάθε φυσική καταστροφή
- Μηχανισμός μόνιμης επαφής και σχέσης με τα επικοινωνιακά μέσα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

3. Θεσμοθετείται η επιχειρησιακή ένταξη του εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας

Σκοπός είναι να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή κινητοποίηση του ανθρώπινου και ειδικευμένου δυναμικού κάθε περιοχής. Γι' αυτό στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας τηρείται το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών.

Γι' αυτό στο σχέδιο νόμου :

- Προβλέπονται οι σχετικές προϋποθέσεις
- Ρυθμίζεται η επιχειρησιακή τους δράση
- Καθορίζονται η υλικοτεχνική υποστήριξη και τα κίνητρα

4. Αναπτύσσεται η διεθνής συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δώσουμε στις διμερείς και πολυμερείς διεθνείς μας σχέσεις με κράτη που έχουν αναπτύξει ισχυρούς και τεχνολογικά προηγμένους σχεδιασμούς πολιτικής προστασίας (όπως για παράδειγμα είναι η Γαλλία και οι ΗΠΑ)

Για μας και στο πεδίο της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής υπάρχουν μεγάλα περιθώρια που πρέπει να διευρύνουμε και να εξαντλήσουμε.

❖ *Η Κινητοποίηση*

Η κινητοποίηση της Πολιτικής Προστασίας αναπτύσσεται πάνω σε δύο βασικούς άξονες τον επιχειρησιακό και τον επικοινωνιακό

1. Επιχειρησιακή Στρατηγική

- Επιφυλακή και ετοιμότητα δυνάμεων
- Πρώτη δέσμη μέτρων και διασπορά μέσων
- Σχέδιο δράσης και ενεργειών
- Πλήρης ανάπτυξη όλων των δυνάμεων και μέσων

2. Επικοινωνιακή Στρατηγική

Ροή μηνυμάτων προς :

- Δημόσιες υπηρεσίες και εκτελεστικούς μηχανισμούς
- Εμπλεκόμενους φορείς
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης (θεσμοθετείται η υποχρεωτική ενημέρωση)
- Πολίτες

❖ *Η Διαχείριση της Κρίσης*

1. σε όλες τις περιπτώσεις το γενικό πρόσταγμα έχουν τα εκτελεστικά όργανα διαχείρισης της κρίσης ανάλογα με τη μορφή και την έντασή της :

- Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας
- Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας
- Ο Νομάρχης
- Ο Δήμαρχος

2. Θεσμοθετείται η λειτουργία του Κέντρου Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση φυσική καταστροφής μεγάλης έντασης

- Με την παρουσία του Συντονιστικού Κεντρικού Οργάνου που έχει τη συνολική πολιτική ευθύνη
- Με την 24ωρη λειτουργία του Επιχειρησιακού Οργάνου υπό τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας που συγκροτείται από υψηλόβαθμα και μάχιμα στελέχη όλων των εμπλεκόμενων φορέων
- Με την συγκέντρωση του Κέντρου Επιχειρήσεων όλης της επικοινωνιακής διαδικασίας
- Με την δυνατότητα κινητοποίησης και διάταξης όχι μόνο των δημόσιων μέσων αλλά και των ιδιωτικών ή των εναλλακτικών όπου κι αν βρίσκονται, δυνατότητα που προβλέπεται από το νόμο.

3. Μετά το πέρας της Διαχείρισης της Κρίσης σε κάθε περίπτωση συμπληρώνεται ο Φάκελος Απολογισμού που περιέχει :

- Εκτίμηση της Υπηρεσίας της Πολιτικής Προστασίας
- Σημειώματα απολογισμού των επιμέρους εμπλεκόμενων φορέων
- Προτάσεις βελτίωσης στην αντιμετώπιση μιας επανάληψης του φαινομένου
- Και την τελική Έκθεση που διατυπώνει ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας

Ο Φάκελος Απολογισμού αποτελεί στοιχείο αξιολόγησης της δράσης του κρατικού μηχανισμού και ταυτόχρονα συμπληρωματικό στοιχείο στις εκτιμήσεις των αρμόδιων οργάνων για την αποκατάσταση των ζημιών και την άρση των συνεπειών που προκάλεσε η φυσική καταστροφή.